

Els altres Pelléas

7 de març de 2022, a les 19h

CONCERT Temporada 2021-2022

LIII

What is the holiness of conversation?

It is

To master death.

Anne Carson, The fall of Rome: A traveller's guide

Amb el suport de

Naturgy

Liceu
Opera
Barcelona

Fitxa artística

Orquestra Simfònica
del Gran Teatre del Liceu

Josep Pons, director

Consulteu les
biografies
clicant en
el nom

Durada total aproximada: **1 h i 15 min**

(Sense pausa)

Programa

Gabriel Fauré (1845 – 1924)

Pelléas et Mélisande, suite Op. 80

1. Prélude
2. Sicilienne
3. Mort de Mélisande

Jean Sibelius (1865 – 1957)

Pelleas & Melisande, Op. 46

1. Am Schlossthor
2. Melisande
3. Am Wunderworn im Park
4. Melisande's Tod

Arnold Schönberg (1874 – 1951)

Pelleas und Melisande, Op. 5

175

Liceu
Opera
Barcelona

El so de l'aigua com s'adorm

Els altres Pelléas

L'obra teatral *Pelléas et Mélisande* de Maurice Maeterlinck és, entre moltes altres coses, una oda al silenci i a la quietud. Enfrontada a propostes on l'acció i el que diuen els personatges tenen tot el protagonisme, el text del dramaturg simbolista aposta per l'extrem oposat. A *Pelléas et Mélisande* allò que es calla té tant valor com allò que es diu. La quietud, la sensació que no passa res, és tot just un vel que ens tapa la visió de tot el que en realitat està succeïnt. Estableix, per tant, un repte per als lectors: aixecar aquest vel que Maeterlinck va teixint amb saviesa, per desvelar el que s'hi amaga a sota.

Així és com van llegir l'obra els seus contemporanis, que en el procés d'exploració de tots els racons van acabar trobant-se amb la seva pròpia inspiració creativa. Entre ells, un bon grapat de músics: Debussy és un d'ells, però no pas l'únic. Fauré, Schönberg i Sibelius van fer tres aportacions completament diferents, però totes elles amb trets comuns.

Pot semblar paradoxal d'entrada, però possiblement un dels principals factors pels quals *Pelléas et Mélisande* va inspirar tanta música sigui la constant evocació que fa del silenci. Un silenci que, en l'obra de Maeterlinck, està impregnat de tensió dramàtica, perquè, com assenyala Ana González Salvador, és “indicador

que pot estar a punt de passar alguna cosa”. Un bellíssim exemple el trobem en el diàleg entre els protagonistes al començament del segon acte, al costat d'una font:

Mélisande.- Què sols que estem aquí. No s'escolta res.

Pelléas.- Sempre hi ha un silenci extraordinari. Es podria escoltar com s'adorm l'aigua.

El biògraf de Debussy, Stephen Walsh, afirma: “Els nombrosos silencis de la primera escena són, en part, silencis de Mélisande: d'alguna manera, ella és el silenci”. I el propi compositor, en una carta a Ernest Chausson, explica que ha fet ús del silenci “com a agent expressiu i potser com a únic mitjà per extreure l'emoció d'una frase”.

Els “altres” *Pelléas* també afronten, des de perspectives diverses, el repte de transmetre silenci amb la música. Tots ells comparteixen la coincidència que van veure la llum en moments crucials de la vida dels respectius compositors. El de Schönberg és un poema simfònic que escriu entre 1902 i 1903, gairebé al mateix temps que Debussy, de manera que no en coneix la partitura. Serà el seu Opus número cinc, i aconsegueix escriure’l, en paral·lel als *Gurre-Lieder*, gràcies a l’ajut que Strauss li brinda per trobar una feina i ingressos estables. El moviment VIII, amb la indicació *Sehr Langsam*, i és una bona mostra del que el propi Schönberg va deixar escrit sobre l’atracció que sentia per les escenes del *Pelléas* de Maeterlinck en què l’acció queda suspesa, i per l’atemporalitat de què dota els sentiments més humans.

També Sibelius escriu un poema simfònic en què l’univers oníric i a estones asfixiant de Maeterlinck traspua en moments com la cinquena part, “Les tres germanes cegues” o la setena, “Mélisande a la filosa”. La composició data de 1905, just a l’inici de la seva carrera internacional, i va ser una de les primeres que va publicar després de deixar la seva primera editorial fina per passar-se a l’alemanya Schlesinger.

El cas del *Pelléas et Mélisande* de Fauré és especialment interessant, perquè inicialment el va concebre

com a música incidental per a una representació a Londres de l’obra de Maeterlinck. Això explica que la “Chanson de Mélisande” estigui en anglès. Mancat de temps, va deixar l’orquestració de la primera versió en mans de Koechlin, però després en va escriure una suite simfònica que sí que és íntegrament seva. La partitura conté un fragment que ha fet fortuna, la bellíssima *Sicilienne*.

Ens podríem deturar en més aspectes dels altres *Pelléas* musicals, però permetin-me acabar amb un salt a l’actualitat. Els textos de Maeterlinck encara inspiren creadors a data d’avui. Hi ha una petita peça per a titelles, *Intérieur*, en què veiem una família fan vida tranquilament a casa seva, ignorant que els veïns estan a punt de picar a la porta per comunicar-los que una de les filles ha estat trobada morta al riu. Un cop més, silencis inquietants que han estat convertits en partitura pel “nostre” Joan Magrané. L’estrena va ser el passat mes d’octubre, al Théâtre du Châtelet.

Pep Gorgori

Musicòleg i periodista